

הלכות שופר פרק ב

א. הכל חייבין לשמע קול שופר, כוהנים לוויים וישראלים וגרים ועבדים משחררים; אבל נשים ועבדים וקטנים, פטורין. מי שחציו עבד וחציו בן חורין, וטמטום ואנדרגינוס חייבין.

ב. כל מי שאינו חייב בדבר, אינו מוציא את החיב ידי חובתו; לפיכך אשה או קטן שתקעו בשופר, השומע מהן לא יצא. אנדרגינוס מוציא את מינו, ואינו מוציא את שאינו מינו; טמטום אינו מוציא לא את מינו, ולא את שאינו מינו שהטמטום שנקרע, אפשר שימצא זכר ואפשר שימצא נקבה.

ג. וכן מי שחציו עבד וחציו בן חורין, אינו מוציא אפלו לעצמו, שאין צד עבדות שבו, מוציא צד חרות שבו; אלא כיצד יוצא ידי חובתו, שישמע מבן חורין שיתקע לו.

ד. המתעסק בתקיעת שופר להתלמד, לא יצא ידי חובתו; וכן השומע מן המתעסק, לא יצא. נתפון שומע לצאת ידי חובתו ולא נתפון התוקע להוציא, או שנתפון התוקע להוציא ולא נתפון השומע לצאת לא יצא ידי חובתו: עד שיתפון שומע, ומשמיע.

ה. מי שתקע ונתפון להוציא כל השומע תקיעתו, ושמע השומע ונתפון לצאת ידי חובתו יצא, אף על פי שאין התוקע מתפון לזה פלוני ששמע תקיעתו, ואינו יודעו: שהרי נתפון לכל מי שישמענו. לפיכך מי שהיה מהלך בדרך או יושב בתוך ביתו, ושמע התקיעות משליח צבור יצא, אם נתפון לצאת: שהרי שליח צבור מתפון להוציא את הרבים ידי חובתן.

ו. יום טוב שלראש השנה שחל להיות בשבת, אין תוקעין בשופר בכל מקום: אף על פי שהתקיעה, משום שבת; ומן הדין היה, שתוקעין יבוא עשה שלתורה, וידחה שבת שלדבריהם. ולמה אין תוקעין: גזרה שמא יטלנו בידו, ויוליכו למי שיתקע לו, ויעבירונו ארבע אמות ברשות הרבים או מוציאו מרשות לרשות, ויבוא לידי אסור סקלה שהכל חייבים בתקיעה, ואין הכל בקיאים לתקע.

ז. התינוקות שלא הגיעו לחנוך אין מעכבין אותן מלתקע בשבת שאינה יום טוב שלראש השנה, כדי שילמדו; ומתיר לגדול להתעסק עמהן כדי ללמדן, ביום טוב בין קטן שהגיע לחנוך, בין קטן שלא הגיע לחנוך: שהתקיעה, אין אסורה אלא משום שבת.

ח. כשגזרו שלא לתקע בשבת, לא גזרו אלא במקום שאין בו בית דין; אבל בזמן שהיה המקדש קיים, והיה בית דין הגדול בירושלים, היו הכל תוקעין בירושלים בשבת, כל זמן שבית דין יושבין. ולא אנשי ירושלים בלבד, אלא כל עיר שהיתה בתוך תחום ירושלים, והיתה רואה ירושלים לא שתהיה בתוך הנחל, והיתה שומעת קול תקיעת ירושלים לא שתהיה בראש ההר, והיתה יכולה לבוא לירושלים לא שיהיה נהר מפסיק ביניהם אנשי אותה העיר היו תוקעים בשבת בירושלים; אבל בשאר ערי ישראל, לא היו תוקעין.

ט. ובזמן הזה שחרב המקדש, כל מקום שיש בו בית דין קבוע והוא, שיהיה סמוך בארץ תוקעין בו בשבת. ואין תוקעין

בַּשַּׁבָּת, אֲלֵא בְּבֵית דִּין שֶׁקִּדְּשׁוּ אֶת הַחֹדֶשׁ ; אֲבָל שְׂאָר בְּתֵי דִינִין,
אֵין תּוֹקְעִין בָּהֶן אֶף עַל פִּי שְׁהֵן סְמוּכִין. וְאֵין תּוֹקְעִין אֲלֵא בַּפְּנֵי
בֵּית דִּין בַּלְבָּד, כָּל זְמַן שְׁהֵן יּוֹשְׁבִין, וְאִפְּלוּ נִנְעָרוּ לַעֲמֹד וְלֹא
עֲמָדוֹ, תּוֹקְעִין בַּפְּנֵיהֶם ; אֲבָל חוּץ לְבֵית דִּין, אֵין תּוֹקְעִין. וְלָמָּה
תּוֹקְעִין בַּפְּנֵי בֵּית דִּין מִפְּנֵי שְׂבִית דִּין זְרִיזִין הֵן, וְלֹא יְבוֹאוּ
הַתּוֹקְעִין לְהַעֲבִיר הַשּׁוּפָר בַּפְּנֵיהֶם בְּרָשׁוֹת הָרַבִּים, שְׂבִית דִּין
מְזַהֲרִין אֶת הָעָם, וּמוֹדִיעִין אוֹתָן.

י. בְּזְמַן הַזֶּה, שְׂאֵנוּ עוֹשִׂין שְׁנֵי יָמִים בַּגָּלוּת, כְּדֶרֶךְ שֶׁתּוֹקְעִין
בְּרָאשׁוֹן, תּוֹקְעִין בַּשְּׁנִי ; וְאִם חָל יוֹם רִאשׁוֹן לַהֲיוֹת בַּשַּׁבָּת וְלֹא
הָיָה בַּמָּקוֹם בֵּית דִּין הָרְאוּיִין לְתַקֵּעַ, תּוֹקְעִין בַּשְּׁנִי בַּלְבָּד.